

References

1. Gold fund of the Ukrainian language. URL: <http://www.uaestrada.org/ansambli/cheremosh> [in Ukrainian].
2. The famous singer Ivo Bobul visited the editorial office. URL: <http://mport.ua/psycho/1589977-5-aprelja-pevec-Ivo-Bobul-posetit> [in Russia].
3. Ivo Bobul and the heavens of his songs. URL: http://www.hvilya.com/news/ivo_bobul_i_nebesa_jogo [in Ukrainian].
4. Ivo Bobul replies Vakarchuk URL: http://gazeta.ua/articles/culture/_ivo-bobul-perespivaye [in Ukrainian].
5. Ibo Bobul. I went to the musical universities in the army. URL: <http://wz.lviv.ua/interview/123244> [in Ukrainian].
6. Ivo Bobul: "Elton John potissy meni hand and saying that I'm naykraschy spivak Ukraine. URL: <http://ternopillive.com.ua/ivo-bobul-elton-dzhon-potis> [in Ukrainian].
7. Sharifov Yu. Than the more talented person, the easier /3.02.2010 The newspaper "The High Castle". URL: www.sssrviapesni.info/public/sharpub1.doc [in Russia].

Стаття надійшла до редакції 23.02.2018 р.

УДК 007:316.772.2

Ларіна Ольга Іванівна
студентка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв

**ЗАКОНОМІРНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ КВІНТЕСЕНЦІЇ
ГЛЕМ-МЕТАЛУ В ХУДОЖНЬОМУ ОБРАЗІ МУЗИЧНОГО ГУРТУ
І ЙОГО ВІЗУАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ**

Мета дослідження полягає у висвітленні ключових ознак стилю глем-метал і шляхів їх інтерпретації в художньому образі музичного гурту. **Методологія** дослідження включає методи порівняння, абстрагування, аналізу та синтезу, індукції, історичного та логічного підходів. **Наукова новизна** полягає у спробі систематизації знань про особливості стилю глем-метал і сформування шляхів їх відображення в супровідній продукції альбомного релізу. **Висновки.** Результати проведеного дослідження доводять, що окрім візуалізації альбомної концепції художній образ музичного альбому має ряд інших функцій, а саме асоціативну, символічну, рекламну та самоідентифікаційну. В процесі формування на нього відчутно впливає стиль, у якому розгортається творчість гурту. Безсумнівно, відображення кожного стилю в художньому образі має власні, унікальні особливості. Зокрема, глем-метал вирізняють такі риси як зневага до правил, нонконформізм, поезитизація фрагментів буденного життя й естетизація недосконалості.

Ключові слова: художній образ, музичний гурт, альбомний арт, глем-метал, стиль.

Ларина Ольга Іванівна, студентка Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

Закономерности отображения квинтэссенции глэм-метала в художественном образе музыкальной группы и его визуальных составляющих

Цель исследования заключается в раскрытии ключевых особенностей стиля глэм-метал и путей их интерпретации в художественном образе музыкальной группы. **Методология** исследования состоит из методов сравнения, абстрагирования, анализа и синтеза, индукции, исторического и логического подходов. **Научная новизна** заключается в попытке систематизации знаний о чертах стиля глэм-метал и сформирования путей их отображения в сопровождающей продукции альбомного релиза. **Выводы.** Результаты проведенного исследования доказывают, что помимо визуализации альбомной концепции художественный образ музыкального альбома имеет ряд других функций, в особенности ассоциативную, символическую, рекламную и самоидентификационную. В процессе формирования на него ощутимо влияет стиль, в котором разворачивается творчество группы. Отображение каждого стиля, несомненно, имеет собственные, уникальные особенности. В частности, глэм-метал отличается такими чертами как пренебрежение к правилам, нонконформизм, поэтизация фрагментов будничной жизни и эстетизация несовершенства.

Ключевые слова: художественный образ, музыкальная группа, альбомный арт, глэм-метал, стиль.

Larina Olha, student of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Regularities of glam metal essence reflection in the music bands' art vision and its constituents

Purpose of the article involves elucidation of key features of the glam metal style and ways of their interpretation in art vision of the music band. **Methodology** includes methods of comparison, abstraction, analysis and synthesis, induction, historical and logical approaches. **Scientific novelty** lies in trying to systemize information about glam metal style features and to form ways of their reflection in accompanying products of the album release. **Conclusion.** Research results prove that except for album conception visualizing art vision of the music album has a chain of other functions, namely associative, symbolic, advertising and self-identification. During its formation it's been influenced on by the style, which band is working in. No doubt the reflection of every style in the art vision has own unique features. Particularly glam metal distinguishes by such peculiarities as contempt to rules, nonconformity, poetization of everyday life fragments and anesthetization of imperfection.

Key words: art vision, music band, album art, glam metal, style.

Актуальність теми дослідження. Музична індустрія сьогодення рясніє різноманітними жанрами. Найбільш популярні з яких завойовують численні маси населення, в той час як представники менш традиційних напрямків мають вельми обмежений доступ до широкої аудиторії. До числа подібних непересічних музичних стилів належить глем-метал. Безперечно, у світі існують осередки даного стилю – особливої уваги заслуговують такі держави як Швеція, Фінляндія та Сполучені Штати. Однак на території ряду країн, менталітет яких характеризується сильнішим ухилом на консерватизм, глем-метал гурти не мають належних умов для розвитку.

Діячі зазначеного стилю, специфічного й не надто розповсюдженого, вкрай гостро відчувають необхідність розробки яскравого образу та вираженого художнього оформлення власних альбомів. Надто це стосується щойно створених глем-метал гуртів, які знаходяться на стадії запису дебютного диску і потребують змістовного художнього образу, що якомога повніше відобразатиме концепцію альбому та допоможе їм звернути на себе увагу серед безмежного розмаїття сучасних виконавців.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Існує значна кількість матеріалів, у яких розкриваються теоретичні аспекти художнього образу: М. Бірюков розглянув образ у контексті мистецтва рисунку та критичного сприйняття творів, що до нього належать; А. Ткаченко, Ю. Максименко, Д. Синенький та О. Щербань охарактеризували символічне значення художнього образу; Л. Овдієнко здійснила соціально-психологічний аналіз даного поняття.

Поглиблених досліджень на тему особливостей глем-металу, як, власне, і будь-якого іншого музичного стилю та шляхів його впливу на художній образ альбому практично немає – за винятком декількох поодиноких публікацій.

Окремої уваги варті історичні праці. Наприклад, вектор досліджень Н. Стілмана охопив історію виникнення та розвитку глем-металу, в той час як С. Нейл, М. Уолл, М. Вайс і Г. Бушелл описали життєвий і творчий шлях окремих гуртів, що працювали у даному стилі.

Мета дослідження полягає у висвітленні ключових ознак стилю глем-метал і шляхів їх інтерпретації в художньому образі музичного гурту.

Виклад основного матеріалу. Існує ряд визначальних рис, які характеризують музичний гурт і відрізняють його від решти. До їх числа належать, наприклад, ступінь "важкості" музики, неповторний вокал, який неможливо ні з чим сплутати, сильніша наближеність до одного стилю і слабша – до іншого. Проте однією з основоположних ознак виступає образ, адже він уособлює те, яким гурт постає в уяві при згадці про нього, та лягає в основу асоціацій, викликаних його назвою.

Зважаючи на ключове значення даного поняття у творчому розвитку гурту, для подальшого дослідження в цій області необхідно відшукати найбільш точне його тлумачення.

Відповідно до словника мистецьких термінів, "художній образ – форма відображення дійсності, яка виявляє загальне через конкретне, індивідуальне, що виникає в творчому процесі та втілюється в матеріальній формі" [6, 18].

М. Бірюков розглядає поняття образу під кількома кутами, і в результаті виводить узагальнене, всеохоплююче визначення образу в цілому та більш вузьке розуміння власне образу художнього. Згідно з автором, "образ – це конкретна зовнішність цілісного предмету або явища, яке виникає в свідомості людини в результаті наочно-практичної, сенсорно-перцептивної, розумової діяльності, що є цілісним відображенням дійсності. Художній образ – це віддзеркалення об'єктивного світу засобами мистецтва, що за своєю природою володіє емоційно-естетичними, асоціативними і цілісними якостями" [1, 97]. При перенесенні окресленого вище двоїстого поняття образу на особистість виконавця утворюється чітке розмежування плодів його творчості. З одного боку знаходяться чисто поверхневі, показні атрибути на кшталт зовнішнього вигляду, сценічної подобі, манер і поведінки у спілкуванні з представниками мас-медіа; у випадку необґрунтованих пріоритетів згадані атрибути, власне, і фігурують у пам'яті слухачів замість самого виконавця. З іншого боку барикад стоять елементи, що відображають будь-які переливи і трансформації у творчості гурту, переважно змінюючись із початком туру або виходом концептуального альбому; до їх числа належать обкладинки музичних альбомів, супровідна поліграфічна продукція, сценічні ефекти та декорації.

А. Ткаченко розглядає іншу грань поняття художнього образу, трактуючи його наступним чином: форма мислення у мистецтві, спосіб пізнання реальності і в той самий час – її оцінка, що виражає ставлення митця до світу. Автор мислить асоціативно, внаслідок чого образ формується як парадокс, несхожість, символ. Художній образ зливає воедино об'єктивне та суб'єктивне, зовнішнє і внутрішнє, матеріальне й духовне. Художній образ є не лише відображенням реальності, а також її перетворенням: зберігаючи єдність об'єкта і суб'єкта, він не може бути звичайною копією своєї життєвої моделі. Художній образ постає водночас і певним значенням, і знаком, що несе це значення. Характеристику художнього образу варто доповнити й такими рисами як умовність, багатозначність і недомовленість [10, 4].

Символічному значенню художнього образу також відведено місце у статті Ю. Максименка та Д. Синенького, де висловлюється думка про те, що він є певним естетичним узагальненням. За окремо взятим зображенням ховається велике розмаїття предметів, ідей і відчуттів. Поза тим, елементи витвору мистецтва несуть у собі подвійне чи потрійне послання, що складно помітити з першого погляду. Перераховані фактори спричиняють появу символічної функції художнього образу незалежно від первинної цілі митця [3, 184].

Механізм символізації окреслює у своїй праці О. Щербань. Цитуючи автора, завдяки даному механізму будь-який сам собою нехудожній знак здатен стати носієм багатозначного послання, та в жодному разі не можна пов'язувати виникнення художнього змісту з комбінуванням примітивних виражальних засобів, адже виникає він лише в тому випадку, якщо останні використовуються в якості матеріалу для втілення художньої ідеї [11, 66].

Крім того, художній образ виступає особливим віддзеркаленням реальності, де знаходять прояв різноманітні соціальні, культурні, релігійні та моральні аспекти, у зв'язку з чим підсумкове значення художнього образу формується не лише безпосереднім автором твору; певною мірою його співтворцями стають люди, що сприймають даний образ крізь призму власного світогляду.

Вищезазначене дає змогу дійти наступного висновку: художній образ постає неповторним відображенням дійсності, що на різних етапах формування проходить крізь фільтри авторського бачення і вбирає в себе особливості певного стилю, епохи та суспільства, внаслідок чого доволі часто набуває прихованого змісту і насичується символічними посланнями.

Варто зазначити, що образ гурту загалом та концепція музичного альбому зокрема знаходять прояв, перш за все, в оформленні альбомних обкладинок. Поліграфічна продукція, що супроводжує заходи, в яких задіяний гурт – концерти, фестивалі, конференції, фан-зустрічі – доволі часто залежить від оформлення останніх творів гурту. Проте обкладинка формується саме за рахунок художнього образу музичного альбому – образу, який може відобразити концепцію альбому, історію, приховану за кожною композицією, повороти і злами в житті колективу, його незмінний стиль та жанр, у якому він працює.

Очевидно, що творчість гуртів, які належать до різних стилів, відповідно породжує відмінні за багатьма характеристиками художні образи для оформлення власних робіт. У тому числі глем-метал – музичний стиль, який походить з Лос-Анджелеса 80-х рр. і закарбувався в пам'яті людства своїм потягом до нестримності, строкатості й андрогінності. Даний стиль має низку визначальних рис, які, особливим чином поєднуючись із певними графічними техніками та художніми засобами, утворюють лише йому властиві образи. Визначальні риси даного стилю та способи їх відображення перераховуються нижче:

1) Неповага до правил.

Представники глем-металу повсякчас виражають незгоду з будь-якими суспільними нормами та моральними настановами, що виникають на їх творчому шляху. Кожна категорична відмова дотримуватись чітко окреслених обмежень супроводжується впертою боротьбою та саркастичними вибріками, що балансують між дівтацтвом та принциповістю.

Спосіб відображення в художньому образі:

Відкрите висміювання заданих вищими інстанціями правил за допомогою коментарів і двозначних зображень, розміщених на альбомній обкладинці.

Приклад:

Альбом "Use Your Illusion I" 1991 р. гурту Guns'N'Roses. В цю пору активізував свою діяльність Parents Music Resource Center (PMRC) – громадська організація, однією з цілей якої було попередження найменшого натяку на непристойність у музичному контенті. Центр висунув пропозицію маркувати платівки спеціальними застереженнями про наявність у текстах небажаного, на його думку, змісту, у відповідь на що згаданий вище гурт розмістив на своєму альбомі наступний напис: "В даному альбомі використано лексику, яка може здатися непідготованим слухачам ненормативною. Нехай ідуть до біса (оригінальний вираз вилучено й замінено) та придбають щось із розряду нью-ейдж".

2) Боротьба проти загальноновизнаного.

Початок творчості глем-метал гурту 80-х рр. відзначався незмінними перешкодами на шляху до визнання. Однією з ключових причин була яскрава, непересічна зовнішність, що своїм існуванням розривала шаблони про те, який повинні мати вигляд особи визначеної статі. Через цю особливість значна кількість молодих гуртів була приречена на неприйняття аудиторією одразу після поверхового ознайомлення; крім того, музиканти глем-металу з ідентичних причин не відчували особливої прихильності з боку учасників інших гуртів, діяльність яких розгорталась у більш класичних жанрах.

В результаті подібного ставлення, що відчували на собі як гурти ХХ ст., так і колективи нової хвилі глему, даний стиль ввібрав у себе вічну нескореність і відтінок андерграунду.

Спосіб відображення в художньому образі:

Звернення до табуйованих тем, а також використання сюжетів, образів і символів, неприйнятних у консервативному суспільстві, надто міцно скутому традиційними цінностями.

Приклад:

Сингл "Shout at the Devil" 1983 р. гурту Mötley Crüe. На зорі творчого шляху колективу спершу лейбл звукозапису, а пізніше й музичні критики були налаштовані до нього вкрай негативно. Значною мірою подібне ставлення виникало через неоднозначне враження від образу гурту, сценічний антураж якого під час найперших виступів складали вкрите червоними плямами потьмяніле полотнище, канделябри, черепи, лялькові голови, що увінчували барабанні палички, та підвішені на ланцюгах манекени [7, 20]. Незважаючи на те, що перераховані вище деталі використовувались виключно з метою розпалення публіки на концертах, деякі релігійні та громадські угруповання систематично звинувачували гурт у підбуренні прихильників до поклоніння демонічним силам. Стомленість учасників від подібних упереджень вилілась в оформлення синглу "Shout at the Devil", обкладинка якого представлена пентаграмою на чорному тлі – зображенням, що традиційно сприймається як символ зла, хоча насправді є знаком захисту від нього.

3) Поетизація фрагментів буденності.

Музиканти глем-металу надзвичайно вимогливі до власного зовнішнього вигляду; вигадливе концертне вбрання вони доволі часто використовують в якості повсякденного одягу, тож інколи їх сконцентрованість на образі межує з фанатичністю. З огляду на це, глем-металісти будь-якими способами уникають простоти і прозаїчності в предметному оточенні, перетворюючи звичайні речі на дещо ускладнене, багатошарове, гіпертрофовано оздоблене.

Спосіб відображення в художньому образі:

Змалювання певного елемента щоденного життя – предмета, персонажа чи явища – та цілеспрямоване підкреслення його естетичних сторін із відчутною гіперболізацією.

Приклад №1:

Альбом "Too Fast for Love" 1981 р. гурту Mötley Crüe. Титульне зображення є своєрідним наслідуванням обкладинки альбому "Sticky Fingers" 1971 р. гурту The Rolling Stones – імовірно, на знак поваги. Оригінал містить різке реалістичну чорно-білу світліну, що фрагментарно фіксує постать чоловіка, вбраного у джинси зі шкіряним паском. Персонаж світліни з обкладинки "Too Fast for Love", своєю чергою, має достатньо вибагливе вбрання, більш відповідне до обраного стилю – чорна шкіра, всяяна заклепками, шипами, шнурівками та безліччю декоративних пасків, а також розсипи браслетів та пернів. У результаті реалістичність прототипу змінюється прагненням до краси у збиток функціональності.

Приклад №2:

Альбом "Girls, Girls, Girls" 1987 р. гурту Mötley Crüe. Світлина обкладинки зображує учасників гурту, позаду яких майоріє вхід до нічного клубу. Змальована ситуація є доволі типовою, але фотографія має відчутно приглушені відтінки фону, настільки стримані, що межують із ахроматичністю, і в той же час підкреслено насичені кольором деталі, особливо близькі обраному стилю – в даному випадку звертає на себе увагу яскраво-блакитне світло, що летить з вхідних дверей і вабить відвідувачів досередини.

4) Естетизація недосконалості.

Глем-метал гурти у своїй творчості доволі часто звертаються до теми вороже налаштованого світу; в опіваних ними історіях фігурують відірвані від оточення та пошарпані життям ліричні герої. Крім того, даний стиль характеризується відчутним потягом до глевкого, невідшліфованого звучання.

Спосіб відображення в художньому образі:

Заперечення найменшого натяку на бездоганність шляхом насичення малюнку різноманітними пошкодженнями на зразок тріщин, облупленої штукатурки, змазаної фарби, подряпин, плям, зім'ятого та рваного паперу.

Приклад:

Альбом "Dr. Feelgood" 1989 р. гурту Mötley Crüe. Обкладинка змальовує видозмінену версію кадуцею на тлі викладеної білою плиткою лікарняної стіни [9]. В ідеалі поверхні в інтер'єрах подібних будівель мають бути бездоганно чистими та гладенькими, однак плити на обкладинці поорані тріщинами, а шви між ними вкриває бруд.

Висновки. Художній образ, який виступає неповторним відображенням концепції музичної композиції чи збірки, є надзвичайно важливою складовою творчості гурту. Це пояснюється рядом функцій, що він виконує, а саме:

- Концептуальна;
- Самоідентифікаційна;
- Асоціативна;
- Символічна;

- Рекламна.

Обґрунтований художній образ альбому, перш за все, є вичерпним, збалансованим доповненням його музичного змісту, з яким він утворює гармонійне поєднання. Однак у процесі формування на нього здійснює вплив низка факторів, серед яких чільне місце посідає стиль, у якому розгортається творчість гурту. Безсумнівно, відображення кожного стилю в художньому образі має власні, унікальні особливості. Зокрема, глем-метал вирізняють такі риси як зневага до правил, нонконформізм, поезитизація фрагментів буденного життя й естетизація недосконалості, що виливаються в художній образ альбому за допомогою відвертого висміювання заданих обмежень, використання заборонених сюжетів, образів і символів, гіперболічного акцентування привабливих сторін у зображуваних речах і застосування ефектів різноманітних пошкоджень відповідно.

Література

1. Бірюков Ю. М. Графічний художній образ як процес пізнання навколишньої дійсності. Мистецтвознавство. Архітектура. Харків: Вісник ХДАДМ, 2011. № 5. С. 95-97.
2. Chapman C. Common design styles used in album artwork. Web Design Blog, 2011. URL: <https://www.webdesignerdepot.com/2011/02/common-design-styles-used-in-album-artwork/>.
3. Максименко Ю., Синенький Д. Теоретичні засади пізнання художнього образу. Психологія і суспільство. Одеса: ПНПУ ім. Ушинського, 2009. № 4. С. 181-185.
4. Stillman N. Cry Tough: Glam Metal on the Sunset Strip. East of Borneo, 2011. URL: <https://eastofborneo.org/articles/cry-tough-glam-metal-on-the-sunset-strip/>.
5. Овдієнко Л. Н. Трансцензус художнього образу: Соціально-психологічний контекст. Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини. К.: Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, 2014. №10. С. 209-218.
6. Сотська Г. І., Шмельова Т. В. Словник мистецьких термінів. Херсон: Стар, 2016. 72 с.
7. S. Neil, N. Sixx, T. Lee, V. Neil, M. Mars. The Dirt: Confessions of the World's Most Notorious Rock Band. New York: HarperCollins, 2001. 431 p.
8. The new wave of Swedish sleaze. The Rockpit, 2010. URL: <http://www.therockpit.net/Articles/SWEDISHSLEAZE1.php>.
9. The story behind Mötley Crüe's Dr. Feelgood album artwork. Louder, 2016. URL: <https://www.louderound.com/features/the-story-behind-motley-crue-s-dr-feelgood-album-artwork>.
10. Ткаченко А. В. Художній образ як ключове поняття в естетичному вихованні. Наука і освіта. Одеса: ПНПУ ім. Ушинського, 2016. №12. С. 63-67.
11. Щербань О. О. Символічна функція художнього образу. Філософія. Психологія. Педагогіка. К.: Вісник НТУУ КПІ, 2010. №2. С. 65-68.

References

1. Biryukov U. M. Graphic art vision as a process of cognition of the surrounding reality. Art history. Architecture. Kharkiv: KSADA journal, 2011. № 5. P. 95-97 [In Ukrainian].
2. Chapman C. Common design styles used in album artwork. Web Design Blog, 2011. URL: <https://www.webdesignerdepot.com/2011/02/common-design-styles-used-in-album-artwork/>.
3. Maksymenko U., Synenkyi D. Theoretical foundations of the cognition of art vision. Psychology and society. Odessa: Ushynskoho SNU, 2009. № 4. P. 181-185 [In Ukrainian].
4. Stillman N. Cry Tough: Glam Metal on the Sunset Strip. East of Borneo, 2011. URL: <https://eastofborneo.org/articles/cry-tough-glam-metal-on-the-sunset-strip/>.
5. Ovdiienko L. N. Art vision transcension: Socio-psychological context. Actual problems of research, restoration and preservation of cultural heritage. K.: Institute of modern art problems Ukraine NAA, 2014. №10. P. 209-218 [In Ukrainian].
6. Sotska H. I., Shmelova T. V. Dictionary of art appellations. Kherson: Star, 2016. 72 p [In Ukrainian].
7. S. Neil, N. Sixx, T. Lee, V. Neil, M. Mars. The Dirt: Confessions of the World's Most Notorious Rock Band. New York: HarperCollins, 2001. 431 p [In English].
8. The new wave of Swedish sleaze. The Rockpit, 2010. URL: <http://www.therockpit.net/Articles/SWEDISHSLEAZE1.php>.
9. The story behind Mötley Crüe's Dr. Feelgood album artwork. Louder, 2016. URL: <https://www.louderound.com/features/the-story-behind-motley-crue-s-dr-feelgood-album-artwork>.
10. Tkachenko A. V. Art vision as the main concept in the aesthetic education. Science and education. Odessa: Ushynskoho SNU, 2016. №12. P. 63-67 [In Ukrainian].
11. Shcherban O. O. Symbolic function of the art vision. Philosophy. Psychology. Pedagogics. K.: NTUU KPI journal, 2010. №2. P. 65-68 [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2018 р.